

Päijät-Hämeessä 22.2.2013

Arvoisat päättäjät

ASUKKAIDEN VAIKUTTAMIS- JA OSALLISTUMISMAHDOLLISUUKSIEN PARANTAMINEN KUNTARAKENNELAUSUNNOSSA JA KÄYTÄNNÖSSÄ

Valtiovarainministeriön luonnos uudesta kuntarakennelaista on tullut kuntiin lausuntokierrokselle. Kuntien tulee lausua luonnoksesta 7.3.2013 mennessä. Yksi kuntauudistuksen tärkeimmistä tavoitteista on demokratian ja kuntalaisten osallistumisen vahvistaminen.

Toivomme, että huomioitte lausunnossanne asukkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteutumisen.

Esitämme, että ryhtyisitte luomaan kunnassanne tähän määrätietoisesti toimintatapoja.

Esitämme, että nimeätte kuntaorganisaatiosta yhteyshenkilön tai -tiimin kylien ja yhdistysten yhteyshenkilöksi.

Monipuolinen ja vahva kansalaisyhteiskunta on elinvoimaisen kunnan voimavara. Yhdistykset toimivat merkittävänä kanavana kansalaistoiminnalle.

Valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön teettämässä selvitystyössä *Alueellista demokratiaa? lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa* (VM julkaisu 27/2012) tutkijat Ritva Pihlaja ja Siv Sandberg kartoittivat lähidemokratian moninaisia toimintamalleja ja toimivia käytäntöjä Suomessa. Raportissa esitetään kolme mallia, miten asukasvaikuttaminen ja osallistuminen tulisi kirjata uuteen kuntalakiin. Selvitystyö löytyy:
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/03_kunnat/20120917Alueel/name.jsp

Kuntalain vähimmäisvaatimukseksi ja kaikkiin kuntiin toteutettavaksi tutkijat esittävät mallia *Kukoistava kansalaisyhteiskunta*. Sitä voidaan vahvistaa muun muassa seuraavin tavoin:

- Säännöllinen ja avoin tiedotus ja keskusteluyhteys kuntaorganisaation ja asukkaiden välillä

- Kunnan johdon säännöllinen jalkautuminen alueille, keskustelevan suoran demokratian toimintamallien kehittäminen
- Erilaiset kansalaisraadit ja -foorumit sekä menetöt niiden tulosten hyödyntämiseksi kuntaorganisaation työssä
- Osallistuvan budjetoinnin säännölliset käytännöt, sovelluksena järjestöavustusten ja -toiminnan yhteissuunnittelu
- Kunnan ja järjestöjen yhteinen strategia ja käytännön toimintasuunnitelma
- Alueille laadittavat kehittämissuunnitelmat kuten kyläsuunnitelmat (palvelut, elinkeinot, asuinympäristö)
- Matalan kynnyksen tapaamispaikat, ”demokratian olohuoneet”, kortteli- ja asukastuvat, kylätalot
- Matalan kynnyksen palvelupisteet asukkaiden ja viranomaisten väliseen arkiseen vuorovaikutukseen
- Kuntien ja kolmannen sektorin yhteistyönä tuotetut palvelut (mm. ikäihmiset, lapset, nuoret, kulttuuri, kirjasto, liikunta, vapaa-aika, ympäristö), yhteiskunnallinen yrittäjäyys
- Paikallisia yhteisöjä vahvistavat toimintamuodot: kulttuuria, liikuntaa, taidetta, spontaaneja tapahtumia, uuden ajan talkoita

Tarjoamme työpanosta ja keinoja kunnan, kylien ja muiden virkeiden yhdistysten välisten vuoropuhelujen kehittämiseksi.

Päijät-Hämeen kylät ry on saanut Hämeen ELY-keskukselta maaseuturahoitusta kaksivuotiselle Yhdessä tulevaan - Asukkaat, kylät, yhdistykset ja kunnat Hämeessä -hankkeelle. Hankkeen tavoitteet vahvistavat kansalaistoimintaa ja kylät - yhdistykset - kunta -kumppanuutta. Voimme ohjata esimerkiksi suosittuja Kestävä kylä -tulevaisuusiltoja ja koota näiden pohjalta tärkeät asiat kylä-/asukassuunnitelmaksi.

Alle olemme koonneet hämäläisiä lähidemokratiaesimerkkejä asukkaiden ja kunnanosien kytkemisestä kuntaorganisaation toimintaan.

Vahvat kylät ja yhdistystoiminta on elinvoimaisen kunnan valtti!

Yhteistyöterveisin,

Hannu Markkanen

Puheenjohtaja, Päijät-Hämeen kylät ry
phkylat@phnet.fi
p. 0400 44 1661

Timo Taulo

Kyläasiamies, Päijät-Hämeen kylät ry
taulo@phnet.fi
p. 040 7010 633

www.phkylat.fi

Esimerkkejä lähidemokratiatyön käytännöstä Päijät- ja Kanta-Hämeessä

Kylien neuvottelukunnat: osana kunnan organisaatiota

Päijät-Hämeessä kylien neuvottelukuntia on toiminut 1990-luvulta lähtien useissa kunnissa (mm. Asikkala, Hartola, Kärkölä, Nastola, Padasjoki). Neuvottelukunnassa on edustus jokaisesta kylästä ja sihteerinä toimii kunnan virkamies. Kunnan johto osallistuu näistä useissa 1- 2 kertaa vuodessa järjestettäviin tapaamisiin. Kylien neuvottelukunnat ovat toimineet pääosin tiedonkulun foorumeina mutta johtaneet myös merkittäviin yhteisiin kehittämishankkeisiin. Nastolassa neuvottelukunnan toimintaa on kehitetty laajentamalla sitä koskemaan myös muita vahvoja yhdistyksiä.

Yksi Sysmä -ohjelma

Yksi Sysmä -ohjelmaa toteutetaan yhdistysten ja järjestöjen kanssa yhdessä. Toteuttamista tukee Yhteen hiileen -hanke, jonka tavoite on saada yritys-elämä, Hartolan ja Sysmän kunnat sekä kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta puhaltamaan yhteen hiileen.

Jokioislaiset yhdessä -verkosto ja pitäjäsunnitelma

Jokioisilla toteutettiin 2012 yhteinen monivaiheinen työskentely kunnan, sen kylien ja yhdistysten yhteistyön vahvistamiseksi. Aineistojen pohjalta koottiin paikallisen ohjausryhmän kanssa pitäjäsunnitelma, joka vahvistaa paikallista toimintaa, asukkaiden omaa aktiivisuutta ja jokioislaista minäkuvaa. Se sisältää 50 toimenpide-ehdotusta, joista yksi on yhteinen toimintatapa kunnan, yhdistysten, kylien ja seurakunnan välille.

Päijät-Hämeen kylät ry tarjoaa asiantuntemusta ja työpanosta

Päijät-Hämeen kylät ry on maakunnallinen kylä- ja asukastoiminnan edunvalvoja sekä yhteistyöelin Päijät-Hämeessä. Yhdistyksellä on vahva tuntemus maakunnan kylätoiminnasta ja hyvät kontaktit kyliin ja yhteistyötahoihin. Yhdistyksen on mahdollista tarjota työntekijöittensä asiantuntemusta kuntien, kylien ja yhdistysten vuoropuhelun ja toimintatapojen kehittämiseksi.